

خط مشی استراتژیک روسیه در روابط با کشورهای جامعه مشترک المنافع^۱

توسعه جامعه مشترک المنافع جوابگویی منافع حیاتی فدراسیون روسیه است و گسترش روابط با دولتهای عضو جامعه مشترک المنافع، عامل مهم پیوستن روسیه به ساختارهای سیاسی و اقتصادی جهانی است.

۱. اهداف و مقاصد اساسی خط مشی استراتژیک روسیه در روابط با دولتهای عضو جامعه مشترک المنافع

۱. اولویت روابط با دولتهای جامعه مشترک المنافع در سیاست فدراسیون روسیه قبل از همه ناشی از آن است که:

- در خاک جامعه مشترک المنافع منافع اساسی حیاتی ما در زمینه اقتصاد، دفاع، امنیت، حمایت از حقوق روسها که تأمین این منافع اساس امنیت ملی کشور را تشکیل می دهد؛
- همکاری مؤثر با دولتهای عضو جامعه مشترک المنافع عاملی است که از گرایشهای گریز از مرکز در خود روسیه جلوگیری می کند.

۲. ایجاد اتحادیه اقتصادی و سیاسی دولتها که بتواند مدعی جایگاه شایسته ای در جامعه جهانی باشد، هدف اصلی سیاست روسیه نسبت به جامعه مشترک المنافع است.

۳. ضمن توسعه روابط با شرکای ما در جامعه مشترک المنافع باید اصل جلوگیری از زیان رسانی به منافع روسیه را رعایت کرد. منافع مختلف شرکا باید بر اساس سازشهای متقابل هماهنگ شوند.

۴. اهداف اساسی سیاست روسیه نسبت به دولتهای مشترک المنافع عبارت اند از:

- تأمین ثبات قابل اطمینان سیاسی، نظامی، اقتصادی، انسانی و حقوقی؛
- مساعدت به استقرار دولتهای جامعه مشترک المنافع به عنوان کشورهای پایدار از نظر سیاسی و اقتصادی با سیاست دوستانه نسبت به روسیه؛

- تحکیم نقش روسیه به عنوان نیروی اساسی در تشکیل سیستم جدید روابط بین دولتی سیاسی و اقتصادی در فضای شوروی سابق؛

- توسعه روند همگرایی در جامعه مشترک المنافع.

۱. این سند طی فرمان رئیس جمهور فدراسیون روسیه مورخه ۱۴ سپتامبر ۱۹۹۵ تصویب شده است.

۲. همکاری اقتصادی

۵. همکاری اقتصادی متقابلاً سودمند به عنوان یکی از موجبات اساسی حل و فصل همه مسائل روابط با دولتهای مشترک المنافع تلقی می شود. روابط چندجانبه در چارچوب اتحادیه اقتصادی باید با روابط دوجانبه با کشورهای منفرد تلفیق شوند.
۶. در توسعه روابط بازرگانی باید بر آن بود که این روابط وسیله مهم تثبیت اوضاع اقتصادی و خروج از حالت بحران روسیه و دولتهای جامعه مشترک المنافع می باشد.
۷. توسعه تدریجی پیمان گمرکی با شرکت کشورهایی که اقتصادشان با اقتصاد روسیه پیوند ناگسستنی دارد و با روسیه همکاری سیاسی می کنند، یکی از مهمترین راههای توسعه سازمانی جامعه مشترک المنافع است.
- باید سعی کرد که شرایط برای الحاق تدریجی سایر اعضای اتحادیه اقتصادی به پیمان گمرکی فراهم شود.
- باید از طریق ایجاد مکانیزم مشترک بهسازی اسناد حقوقی نمونه وار مصوبه مجمع بین پارلمانی دولتهای عضو جامعه مشترک المنافع برای تقریب سیستمهای اقتصاد ملی کوشش کرد.
- مدل «چندسرعتی» پیشنهادی روسیه در چارچوب جامعه مشترک المنافع، الزامی نیست. اما برخورد شرکای ما با این مدل، عامل مهمی برای تعیین ابعاد حمایت اقتصادی، سیاسی و نظامی روسیه از این کشورها خواهد بود.
- به منظور تحکیم و توسعه پیمان گمرکی، توافقهای دوجانبه نباید به اعضای آنها امتیازات برابر یا بیشتری نسبت به اعضای پیمان گمرکی بدهند.
۸. سالم سازی روابط پرداختی به عنوان مهمترین لازمه توسعه و تکمیل همکاری تلقی می شود. در این رابطه باید کوششهای عملی را در زمینه تشکیل اتحادیه پرداختی توسعه داد تا قواعد مشترک سازماندهی بازارهای ارزی دولتهای جامعه مشترک المنافع برقرار شوند، نرخ ارزهای ملی براساس عرضه و تقاضا تعیین شود، ارزهای ملی متقابلاً قابل تبدیل شوند و در آینده قابل پیش بینی روبل به عنوان ارز ذخیره ای عمومی مورد استفاده قرار گیرد.
۹. تشکیل جامعه متحد کشورها مستلزم همکاری مؤثر در زمینه توسعه تولید، علم و فن است. جهت گیری های اساسی این فعالیت به قرار ذیل هستند:
  - تشخیص اولویتهای عمومی علمی، فنی و اجرای استراتژی مشترک در جهت تشکیل فضای واحد علمی و تکنولوژیکی؛

- هماهنگی روند بازسازی ساختاری اقتصاد ملی و طراحی برنامه‌های بین‌دولتی سرمایه‌گذاری؛

- تأمین شرایط برای کار مشترک دانشمندان و متخصصین تولیدی؛

- تشریح مساعی برای حل و فصل مسائل محیط‌زیست.

۱۰. باید پیگیرانه شرایط حقوقی و اقتصادی را برای ایجاد مالکیت مشترک بر اساس کارفرمایی

آزاد آماده ساخته و در آینده بازار مشترک سرمایه را به وجود آورد. دولت باید از تشکیل گروه‌های مالی -

صنعتی با شرکت کارخانجات و بانکهای دولتهای جامعه مشترک‌المنافع و نیز تشکیل نهادهای فراملیتی

تولیدی، علمی - فنی و غیره پشتیبانی کند.

۱۱. شرایط ضروری باید برای فعالیت کمیته اقتصادی بین دولتی جامعه مشترک‌المنافع به‌عنوان

سازمان بین‌المللی که تلاش می‌کند تا همکاری اقتصادی در چارچوب جامعه مشترک‌المنافع بهینه شوند،

فراهم شوند.

۳. امنیت ملی

۱۲. باید کوشش کرد که سیستم امنیت جمعی براساس قرارداد امنیت جمعی مورخه ۱۵ مه ۱۹۹۲

و توافقات دوجانبه بین دولتهای عضو جامعه مشترک‌المنافع ایجاد شود. باید تمایل دولتهای عضو پیمان

امنیت جمعی را به تشکیل اتحادیه دفاعی براساس اشتراک منافع و اهداف نظامی - سیاسی تشویق کرد.

باید مصرا نه کوشش کرد که مکانیزم اجرای توافقات حاصله در زمینه دفاعی در چارچوب جامعه

مشترک‌المنافع و نیز برای حفظ تأسیسات نظامی براساس توافقات، ایجاد شود. در صورتی که شرکای دیگر

نیز علاقه از خود نشان دهند، باید به اصل استقرار نیروها توجه کرده و در عین حال وضع حقوقی

پایگاههای نظامی روسی و وضع حقوقی نظامیان و اعضای خانواده‌های آنان را در این کشورها مشخصاً

تعیین کرد.

این مسائل باید با توجه به اوضاع نظامی - سیاسی هر کدام از کشورهای مشترک‌المنافع

حل و فصل شوند.

باید از دولتهای جامعه مشترک‌المنافع خواست که طبق تعهدات خود از عضویت در پیمانهای

مخالف یکی از این کشورها خودداری کنند.

۱۳. همکاری با دولتهای عضو جامعه مشترک‌المنافع در زمینه امنیت مرزهای دولتی باید

توسعه یابد.

باید این واقعیت را در نظر داشت که حراست قابل اطمینان از مرزهای جامعه مشترک‌المنافع که امر مشترک دولتهای مشترک‌المنافع بوده و باید با تشریک مساعی انجام بگیرد، جوابگوی منافع ملی روسیه و منافع همه کشورهای جامعه مشترک‌المنافع است.

باید به ناهماهنگی مسائل مرزی با دولتهای جامعه مشترک‌المنافع پایان داده و مبنای حقوقی اقامت نیروهای مرزبانی فدراسیون روسیه را در این کشورها پی‌ریزی کرد. مطالعه امکان ایجاد فرماندهی‌های منطقه‌ای نیروهای مرزبانی دولتهای عضو جامعه مشترک‌المنافع برای ایجاد سیستم واحد حفاظت از مرز ضروری است.

در عین حال باید با توجه به اوضاع سیاسی داخلی، مطابق با قانون فدراسیون روسیه «درباره مرز دولتی فدراسیون روسیه» مرز روسیه را با همه دولتهای همجوار مجهز کرد. شایان ذکر است که حفظ اصل باز بودن مرزها در داخل جامعه مشترک‌المنافع جوابگوی منافع بلندمدت روسیه است. باید در عمل اصل برخورد گزینشی را با مقاطع مختلف مرز دولتی فدراسیون روسیه با عنایت به وضعیت مناسبات روسیه با کشورهای مختلف رعایت کرد.

۱۴. باید بر آن بود که حفاظت از صلح در جهت حل و فصل و جلوگیری از مناقشات در خاک جامعه مشترک‌المنافع عمدتاً با شیوه‌های مسالمت‌آمیز سیاسی - دیپلماتیک، جزو مهم کوششها برای تثبیت اوضاع جامعه مشترک‌المنافع باشد.

باید کوشش کرد که حفاظت از صلح نتیجه تلاشهای جمعی دولتهای جامعه مشترک‌المنافع از طریق شرکت گسترده آنها در همه مراحل تشکیل مکانیزم حل و فصل سریع مسائل برقراری صلح در چارچوب جامعه مشترک‌المنافع شود. تمام فعالیت در این زمینه باید با سازمان ملل متحد و سازمان امنیت و همکاری در اروپا هماهنگ شود؛ این سازمانها باید به‌طور عملی در حل و فصل مناقشات در خاک جامعه مشترک‌المنافع شرکت کنند.

در روابط با کشورهای ثالث و سازمانهای بین‌المللی باید این واقعیت را به آگاهی آنها رساند که این منطقه قبل از همه عرصه منافع روسیه است.

همکاری سرویسهای امنیتی قبل از همه برای جلوگیری از استفاده سرویسهای ویژه کشورهای ثالث از خاک جامعه مشترک‌المنافع بر علیه روسیه، باید توسعه یابد. همکاری با سرویسهای امنیتی دولتهای جامعه مشترک‌المنافع باید بر اساس رعایت کامل قوانین فدراسیون روسیه و احترام به تعهدات بین‌المللی روسیه در زمینه حقوق بشر استوار شود.

۴. همکاری در امور انسانی و حقوق بشر

۱۵. تبادلات فرهنگی روسیه با کشورهای خارجه نزدیک و همکاری در زمینه علم، آموزش و ورزش باید توسعه یابد. برنامه‌های رادیو و تلویزیون روسیه باید برای خارجه نزدیک پخش شوند و مطبوعات روسی در این کشورها حضور داشته باشند در روسیه باید آموزش کادرهای ملی دولتهای جامعه مشترک المنافع را ترتیب داد.

توجه خاصی باید به احیای مواضع روسیه به عنوان مرکز اصلی آموزشی در خاک شوروی سابق مبذول شود تا نسل جوان دولتهای جامعه مشترک المنافع با روح برخورد دوستانه با روسیه تربیت شود. تبادلات متقابل اطلاعات و همکاری کمیسیونهای ملی امور یونسکو باید در دولتهای جامعه مشترک المنافع صورت گیرد.

۱۶. باید کوشش کرد که همه شهروندان دولتهای جامعه مشترک المنافع صرفنظر از ملیت و تفاوتهای دیگر از حقوق و آزادی‌های برابر برخوردار شوند. باید به تبیین، حفظ و توسعه اصالت قومی، فرهنگی، زبانی و مذهبی همه خلقهای مقیم این کشورها مساعدت کرد.

باید فعالانه به تطبیق روسها با واقعیات جدید سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشورهای اقامت دائمی آنها (جمهوری‌های شوروی سابق) کمک کرد.

در صورت نقض حقوق روسها در دولتهای جامعه مشترک المنافع باید به عنوان یکی از اقدامات ممکن، مسائل همکاری مالی-اقتصادی و نظامی-سیاسی روسیه با کشور مشخص را به رعایت حقوق و منافع روسها در خاک این کشور مشروط کرد.

باید به روسها کمک کرد تا به فعالیت تولیدی، کارفرمایی، تجاری، فرهنگی و آموزشی بپردازند. باید در چارچوب جامعه مشترک المنافع مقررات و قراردادهای مربوط به روابط بین این کشورها در زمینه رعایت حقوق و آزادی‌های اساسی بشر و اقلیتهای ملی تکمیل شوند تا اصولاً از حدت مسئله ملی کاسته شود.

۵. هماهنگی فعالیت در زمینه حل و فصل مسائل بین‌المللی و همکاری با جامعه جهانی

۱۷. باید مصرانه و پیگیرانه تلاش کرد که شرکای ما در جامعه مشترک المنافع مواضع واحدی را در زمینه مسائل بین‌المللی به وجود آورند و اعمال خود را در صحنه بین‌المللی هماهنگ کنند. باید با تشریح

مساعی، جامعه مشترک‌المنافع را به سازمان بانفوذ منطقه‌ای تبدیل کرده و در این سطح با سازمانهای معتبر بین‌المللی همکاری گسترده و متقابلاً سودمندی برقرار کرد.

۱۸. باید بر آن بود که کارآیی همکاری متقابل مهمترین عامل جلوگیری از گرایشهای گریز از مرکز در جامعه مشترک‌المنافع خواهد شد.

کوششهای اساسی باید در تشریک مساعی دولتهای جامعه مشترک‌المنافع در سازمان ملل متحد، سازمان امنیت و همکاری در اروپا و نیز برخورد آنان با روابط با ناتو، اتحادیه اروپا و شورای اروپا متمرکز شوند.

۶. مقاصد اساسی روابط دوجانبه

۱۹. روابط دوجانبه با دولتهای جامعه مشترک‌المنافع با توجه به ویژگی‌های هر کدام از این دولتها و آمادگی آنان برای اشکال مختلف تعمیق همگرایی برقرار می‌شوند. ضمن اجرای سیاست روسیه نسبت به دولتهای جامعه مشترک‌المنافع در چارچوب مناسبات دوجانبه باید بر آن بود که نکات ذیل جوابگوی منافع روسیه هستند:

- مساعدت به تثبیت اوضاع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی این کشورها؛
- جلب تدریجی داوطلبانه این کشورها به روند همگرایی، حل و فصل دسته‌جمعی مسائل امنیت نظامی، حفاظت از مرز و حراست از صلح؛
- جلوگیری از رویارویی در مناسبات روسیه با کشورهای جامعه مشترک‌المنافع؛
- ۲۰. در روابط دوجانبه اقتصادی باید به فکر این مسائل بود:
  - تأمین تعادل تراز بازرگانی براساس موافقتنامه‌های بلندمدت؛
  - حفظ مقام اول روسیه در بازارهای جامعه مشترک‌المنافع، بویژه در زمینه فروش فرآورده‌های صنعتی؛
  - اجرای تعهدات در زمینه تعاونی بین دولتی، جلوگیری از تأخیر در تحویل کالاها و سالم‌سازی مناسبات اعتباری - پرداختی؛
  - مساعدت به ترانزیت کالاها و روسی از طریق خاک این کشورها.

۷. پیرامون مکانیزم داخلی اجرای این خط‌مشی استراتژیک نسبت به کشورهای جامعه مشترک‌المنافع

۲۱. دولت فدراسیون روسیه مکانیزم داخلی اجرای استراتژی نسبت به جامعه مشترک‌المنافع را تکمیل می‌کند، حدود اختیارات وزارتخانه‌ها و نهادهای دیگری که در زمینه روابط با دولت‌های جامعه مشترک‌المنافع فعال‌اند، مشخص می‌کند و مرتباً مبنای حقوقی همکاری با این دولت‌ها را تحکیم می‌کند.

۲۲. وزارت امورخارجة فدراسیون روسیه که از طرف دولت مناسبات فدراسیون روسیه را با دولت‌های خارجی اداره می‌کند، استراتژی عمومی را اجرا کرده و سیاست خارجی را با کشورهای جامعه مشترک‌المنافع هماهنگ می‌کند.

۲۳. وزارت همکاری با کشورهای جامعه مشترک‌المنافع موظف می‌شود سیاست اقتصادی و اجتماعی فدراسیون روسیه را در عرصه همکاری با دولت‌های جامعه مشترک‌المنافع اجرا کند. وزارتخانه مذکور:

- فعالیت ارگانهای فدرال قوه مجریه و ارگانهای قوه مجریه اعضای فدراسیون روسیه را در زمینه همکاری با دولت‌های جامعه مشترک‌المنافع در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی هماهنگ می‌کند؛
- روند مذاکرات و تدارک قراردادهای دوجانبه و چندجانبه را با کشورهای جامعه مشترک‌المنافع در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی سازماندهی می‌کند؛

- به فعالیت اقتصادی خارجی واحدهای اقتصادی فدراسیون روسیه در دولت‌های جامعه مشترک‌المنافع مساعدت می‌کند؛

- اجرای توافقات حاصله با کشورهای جامعه مشترک‌المنافع و اجرای تعهدات مربوط به قراردادهای و موافقتنامه‌های فدراسیون روسیه با این کشورها را زیر نظر دارد.

۲۴. کمیسیون دولتی امور جامعه مشترک‌المنافع که تشکیل می‌شود باید ارگان تأمین‌کننده اجرای سیاست دولتی فدراسیون روسیه در زمینه همکاری با این کشورها شود.

پیشرفت در این زمینه‌ها امکانات واقعی را برای ایجاد سازمان بین‌المللی منطقه‌ای جهت تأمین ثبات سیاسی و اجتماعی - اقتصادی در خاک جامعه مشترک‌المنافع فراهم خواهد آورد.

دوسیسکایا گازتا، چاپ مسکو

۲۳ سپتامبر ۱۹۹۵